

6

1789-1874 IDEES ENFRONT L'ESTAT: DEL REPUBLICANISME FEDERAL I L'OBRERISME...

A partir de 1789 l'absolutisme monàrquic inicia la seva fi, gràcies als **valors republicans de llibertat, igualtat i fraternitat d'una Revolució Francesa que inspiren** una nova classe emergent, la burgesia il·lustrada, i el seu projecte polític: l'estat nació liberal.

La **invasió napoleònica** i la Guerra del Francès (1808-1814) generen una **reacció «patriòtica»** en la societat catalana que confia en la Constitució de Cadis de 1812, un incipient intent de **modernitzar i democratitzar l'Estat** des del liberalisme, objectiu paradoxalment compartit amb els afrancesats.

Però Espanya no esdevé l'estat democràtic i descentralitzat que una **Catalunya urbana i tecnificada** per la **Revolució Industrial** necessita. Els conflictes esclaten: **les bullangues i guerres carlines** evidencien el rebuig al fallit estat liberal, marcat per continus canvis de règim. En aquests conflictes l'elit conservadora i centralista s'imposa tant a les **antigues capes populars agràries que perden el seu model de vida** —base del carlisme—, com a les **noves capes populars industrials explotades en condicions inhumanes** —base del republicanisme federal— que es defensen a través **d'organitzacions obreres i vagues durament reprimides**.

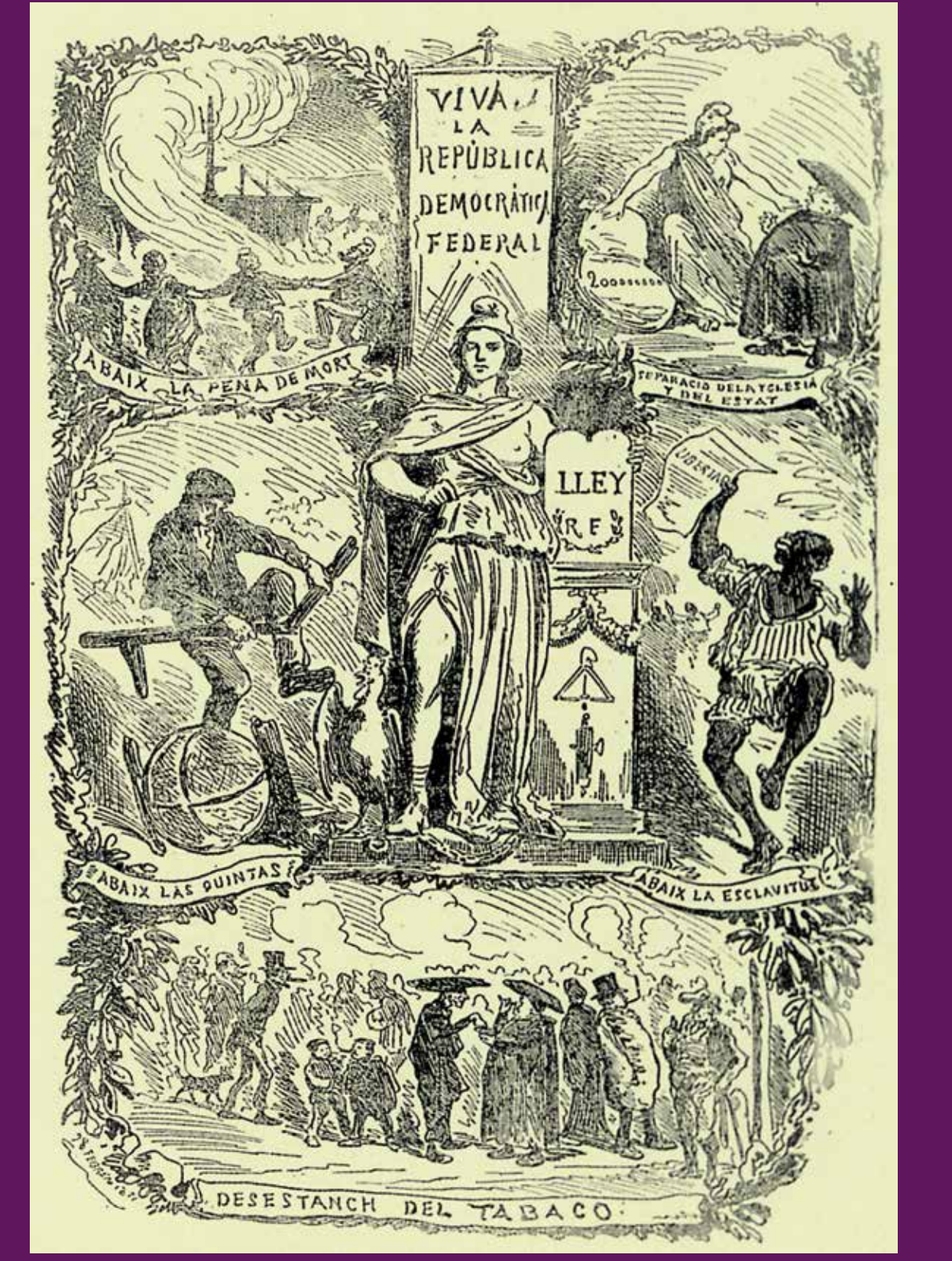
Davant l'abandó de l'estat **l'obrerisme** es dota de models alternatius: **ateneus** culturals, **cooperatives** de producció i consum, **mutualitats** de previsió social... Uns espais compartits amb un **republicanisme federal** —liderat per **Francesc Pi i Margall**— que esdevé l'avantguarda de la lluita per les llibertats democràtiques: dret al sufragi, drets sindicals, jornada de vuit hores... alhora que el **carlisme** vol recuperar els drets comunals arrabassats per Mendizábal.

Tant republicans com carlins evolucionats s'oposen **al centralisme**, com posen de manifest: l'intent de proclamació de **l'Estat Català Federal** en el marc de la Primera República espanyola (1873); o la **restauració dels furs** i la Diputació General de Catalunya feta pel pretendent carlista **Carles VII** (1874).



Barcelona, 19 de setembre de 1868
Revoltats cremant retrats del primer i l'últim Borbó —Felip V i Isabel II— a la plaça de Sant Jaume. La Revolució de Setembre o la Gloriosa, és el moviment que acaba amb el regnat d'Isabel II i inicia el Sexenni Revolucionari, que obre una època de llibertats democràtiques, com l'accés per primer cop al sufragi universal masculí.

AHCB



1873
La defensa de la República Federal implicava no sols un model constitucional sinó, més fonamentalment, una sèrie de reivindicacions amb un elevat contingut social.

BPA



Manresa, 2 de juny de 1808
Quadre de Francesc Cuixart *La crema del paper segellat* (1895), que representa la crema del paper oficial que l'autoritat napoleònica va imposar a tot el territori ocupat. El mateix dia, els revoltats van constituir la Junta de Govern i Defensa de la Ciutat.

AM



1872
El general carlí Francesc Savalls envoltat d'altres caps militars. Savalls va participar en les tres guerres carlines del segle XIX, desenvolupant un paper protagonista sobretot a la darrera, on arribà a ser nomenat capità general de Catalunya. Després de la guerra s'exilià a Níxa, on morí el 1886.



Circa 1885
Quadre de Joan Planella *La nena obrera*, que posa de relleu l'explotació dels infants de les famílies obreres, i preludia l'organització dels treballadors a nivell sindical per obtenir unes condicions de treball més justes.

MHC



Barcelona, circa 1900
La càrrega (1903) de Ramon Casas mostra la repressió habitual de les mobilitzacions obreres per part de les forces d'ordre de l'Estat. Casas es va inspirar en la repressió per l'atemptat del carrer dels Canvis Nous contra la processó de Corpus de 1896 i que va culminar en el Procés de Montjuïc.

MG

LLIBERTAT!